

УДК 330.131.7:637.13

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2018-39-52-58>

СУТНІСТЬ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ ОЦІНКА З МЕТОЮ НИВЕЛЮВАННЯ Й УНИКНЕННЯ В УПРАВЛІННІ ЕФЕКТИВНІСТЮ Й КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ РОЗВИТКУ

Аранчій В. І.,
Ігнатенко М. М.

Предметом дослідження є виявлення ризиків підприємницької діяльності, їх видів та сутності. Також йдеться про класифікацію основних видів ризиків, обґрунтування методів оцінки та аналізу з метою уникнення, мінімізації або нейтралізації для забезпечення ефективності й конкурентоспроможності підприємств.

Метою роботи є ідентифікація підприємницьких ризиків, їх змісту, класифікація видів, обґрунтування провідних методів оцінки й аналізу з метою уникнення й мінімізації і на цій основі – забезпечення ефективності й конкурентоспроможності функціонування й розвитку підприємств.

Методологічною основою статті стали основні методологічні положення економіки підприємств, нормативно-законодавчі акти щодо розвитку підприємницької діяльності, загальнонаукові й спеціальні економічні методи пізнання. Серед них узагальнення, групування, екстраполяції, метод порівняльного аналізу, статистичний, експертних оцінок, математичного прогнозування й програмування.

Результати роботи. У процесі написання статті було визначено сутність підприємницьких ризиків, виявлено їх види, здійснено класифікацію й групування за видами й сферами прояву. Це дало можливість обґрунтувати методи їх подальшого аналізу та оцінки. В свою чергу, врахування та попередження ризиків на цій основі дозволить забезпечити тактику й стратегію розвитку підприємств з належною ефективністю та конкурентоспроможністю.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в теорії й практиці управління ризиками підприємницької діяльності. Оцінка ризиків та їх аналіз буде доцільним в економіці, у фінансах підприємств, в аналізі підприємницької діяльності, при розробці стратегій її розвитку на перспективу.

Висновки. Ризики підприємницької діяльності мають різні сфери прояву та ступені впливу на неї. Їх можна оцінити як якісно, так і кількісно. Крім того, запропоновані групування й класифікації дозволяють, певним чином, ідентифікувати управлінські рішення, принаймні, за сферами прояву. У цілому, оцінка видів і ступенів впливу підприємницьких ризиків та їх врахування у тактичному й стратегічному управлінні буде вагомим чинником забезпечення ефективності й конкурентоспроможності підприємств на перспективу.

Ключові слова: ризики, підприємницька діяльність, групування, оцінка, уникнення, мінімізація, управління, ефективність, конкурентоспроможність.

СУЩНОСТЬ РИСКОВ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ИХ ОЦЕНКА С ЦЕЛЮ НИВЕЛИРОВАНИЯ И ИЗБЕЖАНИЯ В УПРАВЛЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТЬЮ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬЮ РАЗВИТИЯ

Аранчий В. И.,
Игнатенко Н. Н.

Предметом исследования является выявление рисков предпринимательской деятельности, их видов и сущности. Также речь идет о классификации основных видов рисков, обоснование методов

оценки и анализа для предотвращения, минимизации или нейтрализации для обеспечения эффективности и конкурентоспособности предприятий.

Целью работы является идентификация предпринимательских рисков, их содержания, классификация видов, обоснования ведущих методов оценки и анализа с целью избежания и минимизации и на этой основе – обеспечение эффективности и конкурентоспособности функционирования и развития предприятий.

Методологической основой статьи стали основные методологические положения экономики предприятий, нормативно-законодательные акты по развитию предпринимательской деятельности, общенаучные и специальные экономические методы познания. Среди них обобщения, группировки, экстраполяции, метод сравнительного анализа, статистический, экспертных оценок, математического прогнозирования и программирования.

Результаты работы. В процессе написания статьи были определены сущность предпринимательских рисков, выявлены их виды, осуществлена классификация и группировка по видам и сферам проявления. Это дало возможность обосновать методы их дальнейшего анализа и оценки. В свою очередь, учета и предупреждения рисков на этой основе позволит обеспечить тактику и стратегию развития предприятий с должной эффективностью и конкурентоспособностью.

Область применения результатов. Результаты исследования могут быть использованы в теории и практике управления рисками предпринимательской деятельности. Оценка рисков и их анализ будет целесообразным в экономике, в финансах предприятий, в анализе предпринимательской деятельности, при разработке стратегий ее развития на перспективу.

Выводы. Риски предпринимательской деятельности имеют различные сферы проявления и степени влияния на нее. Их можно оценить как качественно, так и количественно. Кроме того, предложенные группировки и классификации позволяют определенным образом идентифицировать управленческие решения, по крайней мере, по сферам проявления. В целом, оценка видов и степеней влияния предпринимательских рисков и их учета в тактическом и стратегическом управлении будет весомым фактором обеспечения эффективности и конкурентоспособности предприятий на перспективу.

Ключевые слова: риски, предпринимательская деятельность, группировка, оценка, избегание, минимизация, управление, эффективность, конкурентоспособность.

THE ESSENCE OF RISKS OF BUSINESS ACTIVITY AND THEIR ASSESSMENT WITH THE AIM OF SEDIMENT AND DISABILITY IN MANAGEMENT OF EFFICIENCY AND COMPETITIVENESS DEVELOPMENT

**Aranchiy V. I.,
Ihnatenko M. M.**

The subject of the research is to identify the risks of entrepreneurial activity, their types and nature. It also discusses the classification of the main types of risks, the substantiation of evaluation and analysis methods in order to avoid, minimize or neutralize to ensure the efficiency and competitiveness of enterprises.

The purpose of the work is to identify the business risks, their content, the classification of species, the substantiation of the leading methods of evaluation and analysis in order to avoid and minimize and on this basis – ensuring the efficiency and competitiveness of the operation and development of enterprises.

The methodological basis of the article became the main methodological provisions of the enterprise's economy, regulatory and legislative acts on the development of entrepreneurial activity, general scientific and special economic methods of cognition. Among them are generalization, grouping, extrapolation, method of comparative analysis, statistical, expert estimations, mathematical forecasting and programming.

Results of work. In the process of writing the article, the essence of entrepreneurial risks was identified, their types were identified, classification and grouping according to the types and areas of manifestation were made. This gave an opportunity to substantiate the methods of their further analysis and evaluation. In turn, taking into account and preventing risks on this basis will allow to ensure the tactics and strategy of the development of enterprises with proper efficiency and competitiveness.

The field of application of results. The results of the study can be used in the theory and practice of business risk management. Risk assessment and analysis will be appropriate in the economy, in the finances of enterprises, in the analysis of entrepreneurial activity, in developing strategies for its development in the future.

Conclusions. Risks of entrepreneurial activity have different spheres of manifestation and degree of influence on it. They can be evaluated both qualitatively and quantitatively. In addition, the proposed grouping and classifications allow, in a certain way, to identify managerial decisions, at least in terms of spheres of manifestation. In general, assessing the types and extent of the impact of business risks and their inclusion in tactical and strategic management will be a significant factor in ensuring the efficiency and competitiveness of enterprises in the long run.

Key words: risks, entrepreneurial activity, grouping, estimation, avoidance, minimization, management, efficiency, competitiveness.

JEL Classification: D81, L26

Постановка проблеми. Ризик – важливий елемент підприємницької діяльності. Досягає успіху той підприємець, який уміє вчасно ризикувати. В умовах ринкової економіки ризик – ключовий елемент підприємницької діяльності. Жорстка конкуренція на ринку, соціально-економічна, політична нестабільність, визначають актуальність проблеми вчасного розпізнавання та оцінки підприємницьких ризиків. Розвиток ризикових ситуацій може привести як до настання несприятливих збиткових наслідків, так і до позитивних результатів. Підприємець, який уміє прорахувати ризик, отримує бажаний результат у вигляді збільшення прибутку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти управління ризиками знайшли відображення в працях багатьох закордонних учених, таких як Й. Тетенс, Д. М. Кейнс, Ф. Найт, Г. Марковіц, А. Маршал, Дж. Мілль, Н. У. Сеніор, А. Пігу тощо. Серед сучасних вітчизняних науковців питання оцінки ризиків досліджували Н. Герасимчук, Т. Говорушко, Л. Донець, М. Ігнатенко, О. Логвінова, Л. Мармуль, І. Романюк та інші. Але теоретичні та прикладні аспекти впливу ризиків на господарську діяльність підприємств в Україні досліджені недостатньо, тому існує необхідність у детальному вивченні особливостей вітчизняного господарства на прояв ризиків в ньому. Крім того, потребують подальшого удосконалення методи оцінки підприємницьких ризиків у напрямку визначення їх галузевих та вітчизняних особливостей.

Метою статті є ідентифікація поняття ризиків, визначення їх видів, оцінка впливів на ефективність підприємницької діяльності з метою розробки засобів та механізмів їх мінімізації, нейтралізації або уникнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасній фаховій літературі під ризиком у підприємницькій діяльності розуміють ймовірність (загрозу) настання події, що може викликати втрати чи зменшення прибутку за рахунок недоотримання доходів або появи додаткових витрат. Тому суттю управління ризиками є намагання забезпечити процес подолання невизначеності в ситуації неминучого вибору, на основі оцінювання ймовірності досягнення запланованого результату. Для визначення сутності ризиків у підприємницькій діяльності розмежовують поняття «невизначеність» і «ризик»: «невизначеність» відображає стан маркетингового середовища; «ризик» – стан підприємницької діяльності.

Причиною-наслідковий ланцюг є наступним, адже невизначеність маркетингового середовища обумовлює ризикованість підприємницької діяльності. Сутність поняття «ризик у підприємницькій діяльності» може бути виражена через наступні взаємопов'язані характеристики: можливість недосягання запланованого результату; можливість досягнення запланованого результату; невпевненість в можливості досягнення запланованого результату; ймовірність появи втрат в процесі намагання досягти запланованого результату. Для кращого розуміння сутності ризиків доцільно назвати підходи до їх визначення (табл. 1).

Підприємницький ризик – це загроза понести втрати при будь-яких видах діяльності, пов'язаних із виробництвом продукції, товарів чи послуг, у вигляді додаткових витрат, або отримання доходів нижче від прогнозованих. Він включає ризик повної чи часткової втрати майна або грошового внеску, у тому числі й ризик банкрутства, характерний для ринкових відносин [5, с. 137].

Таблиця 1. Узагальнення наукових поглядів на зміст поняття «ризик»

Прихильники підходу	Визначення поняття
Найт Ф.	Ризик – вимірна можливість втрати частини ресурсів, недоотримання доходу або появи додаткових витрат у результаті здійснення підприємницької діяльності внаслідок невизначеності.
Вишневіська О.А. [1]	Ризик – це комплекс чинників, дій або процесів, які можуть викликати матеріальні та інші втрати, збитки.
Говорушко Т.А. [2]	Ризик – економічна категорія в діяльності суб'єктів господарювання, пов'язана з подоланням невизначеності, конфліктності в ситуаціях оцінювання, управління, неминучого вибору.
Євдокименко В.М. [3]	Ризик – ймовірність (загроза) втрати господарюючим суб'єктом частини своїх ресурсів, недоотримання доходів або появи додаткових витрат у результаті здійснення виробничо-фінансової діяльності як на етапі планування, так і в процесі реалізації.
Чуприна І.В. [4]	Ризик – діяльність суб'єктів підприємницької діяльності, що пов'язана з подоланням невизначеності в ситуації неминучого вибору, в процесі якої є можливість оцінити вірогідність досягнення бажаного результату, невдачі, відхилення від мети, що містяться у вірогідних альтернативах

Ризик підприємницької діяльності багато в чому визначається залежністю від зовнішніх (політичних, природно-кліматичних, соціально-економічних) та внутрішніх факторів (спеціалізація, матеріально-технічна база, кадрова політика, маркетинг, фінанси, менеджмент). До основних видів підприємницьких ризиків відносяться: виробничі (невчасність графіка поставки продуктів, умови транспортування, нещасні випадки на виробництві, пошкодження майна, кваліфікація кадрів, сезонність, збій графіка роботи), інвестиційні (на стадіях підготовки проекту та його реалізації), фінансові (ризик підвищення орендних ставок, зростання цін на сировину, активізація конкурентів, загроза банкрутства).

Оскільки ризики є іманентними супутниками підприємницької діяльності, то теоретично кожна дія підприємця супроводжується адекватним видом ризику. Відповідно до багаточисельних дій підприємця існує така ж кількість ризиків. Дії підприємця піддаються класифікації, а, отже, можна класифікувати і ризики підприємницької діяльності. Розробка раціональної класифікації підприємницьких ризиків має не тільки

важливу наукову цінність, вона є надзвичайно важливою з прикладної точки зору в контексті процесів управління ризиками. Адекватна логіці підприємницької діяльності ідентифікація видів ризиків дозволяє коректно розрахувати ступінь ризику і рівні втрат та обрати методи зниження ризикованості.

По-перше, класифікація - це наукова абстракція, яка має сенс, якщо вона здатна цілісно відобразити багатоманітність світу. Спроба побудувати класифікації на ознаці «причина виникнення ризику» є контрпродуктивною і свідомо нездійсненою, оскільки утопічно спрямована на врахування максимальної кількості причин виникнення загроз. Тобто, робиться спроба врахувати та типологізувати безкінечний ряд причин. Якби людство апіорі знало і могло враховувати всі джерела загроз, то суспільне життя взагалі, і економічне життя зокрема, було безризиковим. Але це, на жаль, нездійснена ілюзія.

По-друге, викликає сумнів доцільність введення в класифікацію деяких загальнолюдських чинників макрорівня (природно-кліматичні, кримінально-правові ризики). Підприємницька діяльність є однією з професійних форм людського існування і дослідження її специфічних ризиків повинно стосуватися лише факторів виробництва, в процесі взаємодії яких отримується прибуток і виникає ймовірність (загроза) настання події втрати чи зменшення прибутку [6, с. 49]. Вважаємо, що ризики існування людської цивілізації хоча і впливають на підприємницьку діяльність, проте недоцільно включати їх до підприємницьких ризиків, оскільки вони є ризиками для всіх форм суспільного життя.

Серед усієї різноманітності класифікацій найбільш важливою, на нашу думку, є розподіл ризиків за джерелами виникнення. За результатами дослідження існуючих класифікацій підприємницьких ризиків за даною ознакою ми пропонуємо поділяти на макроекономічні та політичні, внутрішньоекономічні, природні та кримінальні. Відмітимо, що деякі види ризиків (кримінальні, ресурсні, комерційні тощо) можуть бути викликані як зовнішніми, так і внутрішніми чинниками. Наприклад, кримінальні ризики пов'язані із злочинами, які можуть бути скоєні як працівниками підприємства, так і сторонніми особами. Сутність окремих видів ризиків деталізована у табл. 2.

Таблиця 2. Основні види підприємницьких ризиків та їх сутність

Вид ризиків	Сутність ризику
Валютні	передбачають небезпеку грошових втрат, пов'язаних зі зміною курсу однієї валюти стосовно іншої при проведенні зовнішньоекономічних та валютних операцій, забороною або обмеженням конвертації національної валюти у іноземну валюту тощо.
Податкові	виникають в зв'язку із змінами у податковій політиці країни, що можуть погіршити результати господарської діяльності (зміна податкової системи, збільшення ставки податку, скасування пільг, переведення до іншої групи платників податку тощо).
Інфляційні	є наслідком знецінення реальних доходів в результаті зниження купівельної спроможності національної грошової одиниці, зростання витрат під впливом інфляційного зростання цін на сировину та матеріали.
Політичні	виникають у зв'язку із загостренням геополітичної та внутрішньополітичної ситуації. Факторами нестабільності можуть виступати війна, революція, націоналізації, конфіскації підприємств, введення ембарго, відмова нового уряду виконувати зобов'язання, що взяти попередниками, тощо.
Природні	пов'язані із проявом стихійних сил природи: повені, посухи, землетруси, бурі, пожежі і т. п.
Кримінальні	пов'язані із крадіжками майна, приховуванням доходів, іншими злочинами проти власності, а також корупційними злочинами, що перешкоджають правомірній підприємницькій діяльності.
Виробничо-технологічні	збитки внаслідок можливих збоїв або зупинок виробничих процесів, порушень технології, впровадження нової технології, використання сировини низької якості або незадовільної роботи персоналу тощо.
Ресурсні (майнові)	призводять до втрати майна (устаткування, сировини, готової продукції тощо) внаслідок аварійних ситуацій, транспортування, недбалості, перенапруги технічної і технологічної системи, природних причин тощо.
Комерційні	невизначеність фінансових результатів, небезпека втрат в процесі реалізації товарів, робіт і послуг внаслідок падіння попиту на товар, що реалізується підприємством, витиснення його конкурентами, введення обмежень на продаж тощо.
Фінансово-кредитні	виникають якщо отримані кредити не можуть бути своєчасно повернені, необхідністю за будь-яких умов заощадити певну частину доходу, щоб сплатити борг.
Інвестиційні	пов'язані із ризиком вкладення капіталу в активи та інноваційні розробки, які визнаються неперспективними чи не забезпечують належного позитивного економічного ефекту.
Портфельні	зумовлені можливими коливаннями ринкових відсоткових ставок за цінними паперами, якими володіє підприємство.

Джерело: узагальнено авторами за джерелами 7, 8, 9.

Оскільки ризик, як економічна категорія, відображає ймовірність непевної (випадкової) події, яка може відбутися або ні, прийняттю будь-якого господарського рішення має передувати ретельний аналіз ризику. Робота з виявлення потенційних чинників ризику в діяльності підприємства та оцінки їх значущості з

метою розробки методів зниження ризику або зменшення пов'язаних з ним несприятливих наслідків називається аналізом ризику [10, с. 25].

Процес аналізу ризику включає наступні етапи:

1. Якісний аналіз – виявлення, опис, класифікація ризиків, аналіз вихідних припущень
2. Кількісний аналіз – формалізація, моделювання, розрахунок та оцінювання можливих ризиків.
3. Вибір методів впливу на ризики (зниження, збереження чи передача) із альтернативних варіантів.
4. Прийняття рішення щодо захисту від наслідків ризикових подій.
5. Контроль результатів, переоцінка і корегування ризиків, прийняття оперативних управлінських рішень щодо їх вирішення.

Отже, першим етапом, від якого значною мірою залежить успіх управління ризиками, є їх аналіз. Виділяють якісний та кількісний аналіз ризику. Якісний аналіз ризику виявляє джерела і причини ризиків, етапи і види діяльності, при яких виникає ризик: 1) визначення потенційних зон ризиків; 2) виявлення складу ризиків, які супроводжують дану діяльність; 3) прогнозування можливих практичних вигод і негативних наслідків прояву виявлених ризиків. Якісна оцінка передбачає встановлення орієнтиру в нечисловому, термінологічному вираженні, наприклад, «мінімальний ризик», «помірний ризик», «граничний ризик», «неприпустимий ризик».

Підставою для віднесення до тієї чи іншої групи є система параметрів, встановлена для кожного портфеля ризику. Якісна оцінка дається кожній операції, що входить до складу портфеля ризиків, та по портфелю в цілому. Під час якісного аналізу ризиків використовують неформалізовані методи, такі як метод експертних оцінок, метод мозкового штурму, методи асоціацій та аналогій, метод Дельфи та інші евристичні методи. Результати якісного аналізу є базою для кількісного аналізу ризику. На етапі кількісного аналізу обчислюють значення величин окремих ризиків і ризиків підприємства (діяльності) в цілому. При цьому виявляють різні негативні наслідки можливих ризиків, оцінюють їх кількісно, розробляють систему заходів протидії ризику з розрахунком їх економічного ефекту.

Найбільш розповсюдженими методами кількісного аналізу ризику є статистичний, аналіз доцільності витрат, метод експертних оцінок та використання аналогій. Статистичний метод ґрунтується на вивченні статистичних даних про події, що мали місце на даному чи аналогічному підприємстві у минулому, з метою визначення імовірності окремої несприятливої події у майбутньому [11, с. 33]. Під час аналізу розраховують показники варіації (дисперсію, середньоквадратичне відхилення, коефіцієнт варіації, семіваріацію, семіквадратичне відхилення) та відносні показники (ймовірність, коефіцієнт ризику тощо). Метод аналізу доцільності витрат спрямований на мінімізацію розміру капіталу, що піддається ризику. Для оцінки ступеня ризику використання фінансових ресурсів підприємства використовують показники фінансової стійкості.

Методи експертних оцінок передбачають опитування компетентних осіб, висококваліфікованих спеціалістів з досліджуваної проблеми, які мають глибокі знання про об'єкт дослідження. Експерти оцінюють ризик за допомогою логічних і статистичних методів з використанням інтуїції, знань та професійного досвіду опитуваних. Сутність методу аналогій полягає в аналізі усіх наявних даних про об'єкти, що мають високий ступінь подібності з оцінюваним. Метод використовує базу даних аналогічних об'єктів для виявлення загальних залежностей і перенесення їх на досліджуваний об'єкт з метою розрахунку ймовірностей виникнення втрат [12, с. 225].

Звичайно, отримані різними методами результати будуть відрізнятися, але аналіз розходжень між ними дозволить виявити фактори, які враховуються в одних методах і не враховуються в інших, що впливає на точність оцінки і достовірність отриманих результатів. Оскільки кожна з наведених методик має свої недоліки, вдосконалення існуючих методичних підходів до оцінки підприємницьких ризиків, особливо з урахуванням їх галузевої специфіки, залишається актуальним.

Ведення будь-якого виду підприємницької діяльності пронизано ризиком, уникнути якого неможливо, особливо це стосується сфери громадського харчування. Саме походження ризиків буває різним, вони як можуть призвести до негативних фінансових наслідків, так і навпаки сприяють підйому позицій на ринку, фінансової винагороди, а також позитивно впливати на колектив, стимулюючи до отримання нових компетенцій у галузі та покращення сервісу. Саме тому, аби задовольнити потреби клієнтів часто доводиться йти на ризик, задля утримання лідерських позицій на конкурентному ринку. Для успішного функціонування бізнесу, необхідно впроваджувати своєрідні «ноу-хау», які будуть приваблювати відвідувачів і робити його унікальним серед інших аналогічних закладів.

У процесі ведення підприємницької діяльності уникнути ризику неможливо, проте можна мінімізувати негативні наслідки. Саме тому, необхідно ретельно підходити до питання вибору методів їх оцінки. Вчені пропонують використовувати метод експертних оцінок (бальна оцінка); середньоквадратичне відхилення (показник ступеня ризику реалізації); коефіцієнта варіації (стабільність ситуації або ступінь ризику); статистичний метод (кількісна інформація); аналітичний метод (експертний відбір). Перевагами усіх є об'єднання факторного аналізу параметрів, які впливають на ризик і виявлення можливих способів зниження його ступеня.

Основною метою управління ризиками є їх мінімізація з метою уникнення або часткового зменшення можливих втрат від їх дії, покриття або ж перерозподілу ризиків підприємницької діяльності у просторі та часі [13, с. 62]. Мінімізувати ризики можливо за допомогою делегування (перерозподілу інвестованих коштів); лімітування (встановлення граничних сум витрат); спеціальних застережень (відшкодування збитків); самострахування (створення натуральних і грошових страхових фондів); страхування; хеджування (укладення угод); формування центрів відповідальності в управлінні.

Висновки. На нашу думку, підприємницький ризик в сучасних умовах – це ймовірність втрати коштів й інших засобів, витрачених на виробництво та реалізацію продукції, які залежить від видів людської діяльності, природних явищ, механізмів та інструментів управління ними. Таке поняття дає змогу характеризувати ризик не лише з точки зору якісної оцінки, але й з кількісної; застосовувати конкретні методи та прийоми щодо його запобігання; ідентифікації його з ризиками, притаманними іншим сферам функціонування підприємств, – соціальній, екологічній, фінансової безпеки, організації й управління. Ризик в цьому випадку може оцінюватись якісно – його ступенем та кількісно – розміром. Необхідно ефективно та раціонально управляти ризиками. Від цього залежить фінансовий стан, безпека, життєвий цикл, ефективність і конкурентоспроможність підприємств, перспективи їх розвитку та його стратегії.

Список використаних джерел

1. Вишневецька О.А., Войцешина Н.І. *Причини виникнення та особливості управління підприємницьким ризиком в агробізнесі.* Вісник ХДУ. Сер. : Економічні науки. 2017. Вип. 23. Частина І. С. 142-145.
2. Говорушко Т. А., Стецюк К. М. *Страховання: навч. посіб.* Львів: «Магнолія 2006», 2014. 328 с.
3. Євдокименко В.М., Дергалюк Б. В. *Ризики підприємницької діяльності: розробка механізму управління.* Науковий вісник ХДУ. Сер. : Економічні науки. 2014. Вип. 5(2). С. 74-77.
4. Чуприна І.В. *Поняття та класифікація ризиків в підприємницькій діяльності.* Збірник наукових праць ВНАУ. Серія : Економічні науки. 2012. № 4. С. 187–193.
5. Ткаченко А. М., Якоюсь І.С. *Методи оцінки підприємницького ризику.* Науковий вісник Запорізької державної інженерної академії. 2008. № 1. С. 136-139.
6. Мармуль Л.О. *Прогнозування сталого розвитку сільських регіонів на засадах конкурентоспроможності та впровадження інноваційних проектів.* Науковий вісник ХДУ. – Серія: Економічні науки. Вип. 9. Ч. 7. Херсон: Вид. дім «Гельветика», 2014. С. 48-51.
7. Герасимчук Н.А., Мірзосєва Т.В., Томашевська О.А. *Економічні і фінансові ризики: навч. посіб.* Київ : ЦП Компринт, 2015. 288 с.
8. Донець Л.І., Шепеленко О. В., Баранцева С.М. та ін. *Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб.* Київ : Центр учбової літератури, 2012. 472 с.
9. Логвінова О. П., Семененко І. М. *Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навч. посіб.* Харків : Вид-во «Лідер», 2015. 370 с.
10. Діба М.І. *Суть та види фінансових ризиків у системі ризик-менеджменту підприємства.* Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Облік та аудит. 2008. № 1. С. 22–28.
11. Ігнатенко М.М. *Планування і прогнозування соціальної відповідальності суб'єктів господарювання аграрної сфери економіки.* Агросвіт: наук. жур. № 17. 2015. С. 31-37.
12. Зоріна О.А. *Методи аналізу фінансових ризиків. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку контролю і аналізу.* 2011. №2(20). С. 221-229.
13. Романюк І.А. *Нові чинники та концепції здійснення інтенсифікації сільського господарства.* Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2016. №4(36). С. 60-63.

References

1. Vyshnevs'ka, O. A. & Voytseshyna, N. I. (2017). *Ppychyny vynyknennya ta osoblyvosti upravlinnya pidpryyemnyts'kyk pyzykom v ahrobiznesi* [The origins and peculiarities of management of subprime poem in agribusiness]. *Visnyk KHDU. Ser.: Ekonomichni nauky – Scientific Journal of KSU. Series «Economic Sciences», 23, 142-145 (in Ukr.)*
2. Hovorushko, T. A. & Stetsyuk, K. M. (2014). *Strakhuvannya* [Insurance]. *L'viv: «Mahnoliya 2006» (in Ukr.)*
3. Yevdokymenko, V. M. & Derhalyuk, B. V. (2014). *Pyzyky pidpryyemnyts'koyi diyal'nosti: rozrobka mekhanizmu upravlinnya* [The psychology of subjects: development of a management mechanism]. *Naukovyy visnyk KHDU. Ser.: Ekonomichni nauky – Scientific Journal of KSU. Series «Economic Sciences», 5(2), 74-77 (in Ukr.)*
4. Chupryna, I. V. (2012). *Ponyattya ta klasyfikatsiya ryzkyiv v pidpryyemnyts'kiy diyal'nosti* [Concept and classification of risks in entrepreneurial activity]. *Zbirnyk naukovykh prats' VNAU. Seriya : Ekonomichni nauky - Proceedings of VNAU A series of economic science, 4, 187-193 (in Ukr.)*
5. Tkachenko, A. M. & Yakoyus', I. S. (2008). *Metody otsinky pidpryyemnyts'koho ryzkyu* [Methods of assessing entrepreneurial risk]. *Naukovyy visnyk Zaporiz'koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi – Scientific Journal of ZSEA. Series «Economic Sciences», 1, 136-139 (in Ukr.)*
6. Marmul', L. O. (2014). *Prohnozuvannya staloho rozvytku sil's'kykh rehioniv na zasadakh konkurentospromozhnosti ta vprovadzhennya innovatsiynykh proektiv* [Forecasting sustainable development of rural regions on the basis of competitiveness and implementation of innovative projects]. *Naukovyy visnyk KHDU. Seriya: Ekonomichni nauky - Scientific Journal of KSU. Series «Economic Sciences», 9, 48-51 (in Ukr.)*
7. Herasymchuk, N. A., Mirzoyeva, T. V. & Tomashevs'ka, O. A. (2015). *Ekonomichni i finansovi pyzyky* [Economic and financial policies]. *Kyiv : TSP Komppynt (in Ukr.)*
8. Donets', L. I., Shepelenko, O. V., Barantseva, S. M., Serhyeyeva, O. V. & Veremeychuk, O. F. (2012). *Obgruntuvannya hospodars'kykh rishen' ta otsinyuvannya pyzykyiv* [Substantiation of business decisions and assessment of psychics]. *Kyiv : Tsentr uchbovoyi literatury (in Ukr.)*
9. Lohvinova, O. P. & Semenenko, I. M. (2015). *Obgruntuvannya hospodars'kykh rishen' i otsinyuvannya pyzykyiv* [Justification of economic decisions and evaluation of psychology]. *Kharkiv : Vyd-vo «Lider» (in Ukr.)*

10. Dyba, M. I. (2008). *Sut' ta vydy finansovykh ryzykiv u systemi ryzyk-menedzhmentu pidpnyemstva* [The essence and types of financial risks in the enterprise risk management system]. *Natsional'nyy universytet «Lvivs'ka politekhnika». Seriya : Oblik ta audyt – Bulletin of the Lviv Polytechnic National University. Series: Accounting and Audit*, 1, 22-28 (in Ukr.)

11. Ihnatenko, M. M. (2015). *Planuvannya i prohnozuvannya sotsial'noyi vidpovidal'nosti sub'yektiv hospodaryuvannya ahrarnoyi sfery ekonomiky* [Planning and forecasting of social responsibility of subjects of management of agrarian sphere of economy]. *Ahrosvit - Agrosvit*, 17, 31-37 (in Ukr.)

12. Zorina, O. A. (2011). *Metody analizu finansovykh pyzykiv* [Methods of analysis of financial psychics]. *Problemy teorii ta metodolohiyi bukhhalters'koho obliku kontrolyu i analizu - Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, 2(20), 221-229 (in Ukr.)

13. Romanyuk, I. A. (2016). *Novi chynnyky ta kontseptsiyi zdiysnennya intensyfikatsiyi sil's'koho hospodarstva* [New factors and concepts of implementation of intensification of agriculture]. *Visnyk Berdyans'koho universytetu menedzhmentu i biznesu - Bulletin of the Berdyansk University of Management and Business*, 4 (36), 60-63 (in Ukr.)

ДАНИ ПРО АВТОРА

Аранчій Валентина Іванівна, кандидат економічних наук, професор, ректор

Полтавська державна аграрна академія

вул. Сковороди, 1/3, м. Полтава, 36003, Україна

e-mail: pdaa@pdaa.edu.ua

orcid.org/0000-0002-7391-2882

Researcher ID: E-3402-2017

Ігнатенко Микола Миколайович, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»

вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08401, Україна

e-mail: professorignatenko@ukr.net

orcid.org/0000-0002-5713-7951

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Аранчий Валентина Ивановна, кандидат экономических наук, профессор, ректор

Полтавская государственная аграрная академия

ул. Сковороды, 1/3, м. Полтава, 36003, Украина

e-mail: pdaa@pdaa.edu.ua

Игнатенко Николай Николаевич, доктор экономических наук, доцент, заведующий кафедрой экономики

ГБУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»

ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницкий, 08401, Украина

e-mail: professorignatenko@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Aranchiy Valentina, Candidate of Economics, Professor, Rector

Poltava State Agrarian Academy

str. Skovoroda, 1/3, Poltava, 36003, Ukraine

e-mail: pdaa@pdaa.edu.ua

Ihnatenko Mykola, Doctor of Economics, Associate Professor, Head of the Department of Economics

«Pereiaslav-Khmelnytsky Hrygorii Skovoroda State Pedagogical University»

str. Sukhomlinsky 30, Pereyaslav-Khmelnytsky, 08401, Ukraine

e-mail: professorignatenko@ukr.net

УДК 657.1

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2018-39-58-64>

ДОБУВНА І ЛІСОЗАГОТІВЕЛЬНА ГАЛУЗІ В КОНТЕКСТІВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄС

Калюга Є. В.

Мета дослідження полягає в науково-аналітичному обґрунтуванні організаційно-правових форм суб'єктів господарювання добувної і лісозаготівельної галузей відповідно до вимог облікової Директиви ЄС 2013/34 щодо розкриття повної та об'єктивної інформації податкових платежів на користь держави.

Предмет дослідження. Нормативно-правове забезпечення організаційно-правових форм суб'єктів господарювання добувної і лісозаготівельної галузей.

В статті обґрунтовується необхідність впровадження в Україні міжнародних стандартів та передових практик розкриття інформації у видобувних галузях відповідно до Ініціативи щодо забезпечення прозорості на підставі основних положень облікової Директиви ЄС 2013/34. Розкриття інформації надасть можливість громадськості доступу до повної та об'єктивної інформації щодо